

Program osnovna šola

TUJI JEZIK V 1. RAZREDU

Učni načrt

1. razred: 70 ur

Skupaj: 70 ur

Učni načrt
Tuji jezik v 1. razredu
Program osnovna šola

Avtorice:

dr. Katica Pevec Semec, Zavod RS za šolstvo
Berta Kogoj, Zavod RS za šolstvo
mag. Marta Novak, Zavod RS za šolstvo

Strokovni pregled:

dr. Silva Bratož, Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta
dr. Maja Kuronja, OŠ Veržej

Uredili: dr. Katica Pevec Semec in Ines Medica

Jezikovni pregled: Tine Logar

Pri pripravi učnega načrta tuji jezik v 1. razredu so avtorice, članice področne skupine za jezike, izhajale iz učnega načrta za neobvezni izbirni predmet tuji jezik v 1. razredu, ki je bil sprejet na 161. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 19. decembra 2013.

Članice delovne skupine, ki je 2013 pripravila učni načrt tuji jezik v 1. razredu, neobvezen izbirni predmet:

mag. Katica Pevec Semec, Zavod RS za šolstvo, vodja
Alenka Andrin, Zavod RS za šolstvo
Stanka Emeršič, Osnovna šola Janka Padežnika Maribor
dr. Mateja Fojkar Dagarin, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta
dr. Saša Jazbec, Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta
Mihaela Kerin, Zavod RS za šolstvo
Berta Kogoj, Zavod RS za šolstvo
mag. Jana Kruh Ipavec, Zavod RS za šolstvo
dr. Mojca Juriševič, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta
mag. Marta Novak, Zavod RS za šolstvo
dr. Karmen Pižorn, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta
Mateja Todorovski, Osnovna šola Vransko - Tabor
Susanne Volčanšek, Zavod RS za šolstvo
Romana Zupančič, Osnovna šola Rače
Natalija Šipoš, Dvojezična osnovna šola Genterovci

Izdala: Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: dr. Darjo Felda

Za zavod: dr. Vinko Logaj

Spletna izdaja
Ljubljana 2024

Objava na spletni strani : <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/obvezni/TUJI-JEZIK-V-1.-RAZREDU-2024.pdf>

Posodobljeni učni načrt za predmet tuji jezik v 1. razredu kot obvezni predmet v programu osnovna šola je Strokovni svet RS za splošno izobraževanje določil na 233. seji dne 18. 1. 2024.

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
[COBISS.SI](https://cobiss.si)-ID [184072963](https://cobiss.si/184072963)
ISBN 978-961-03-0834-8 (Zavod RS za šolstvo, PDF)

KAZALO

1 OPREDELITEV PREDMETA	4
1.1 Pomen usvajanja tujega jezika v 1. razredu	5
2 SPLOŠNI CILJI	5
3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE	5
3.1 Cilji	5
3.1.1 Poslušanje in slušno razumevanje.....	6
3.1.2 Govorno sporočanje in sporazumevanje.....	6
3.1.3 Posredovanje	6
3.1.4 Predopismenjevalne zmožnosti	6
3.2 Vsebine	7
4 STANDARDI ZNANJA.....	7
4.1 Poslušanje in slušno razumevanje.....	7
4.2 Govorno sporočanje in sporazumevanje.....	7
5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	8
5.1 Uresničevanje ciljev predmeta	8
5.2 Individualizacija in diferenciacija	10
5.3 Preverjanje in ocenjevanje znanja	11
5.3.1 Preverjanje znanja	11
5.3.2 Ocenjevanje znanja	12
5.4 Informacijska tehnologija	12
5.5 Medpredmetne povezave	13

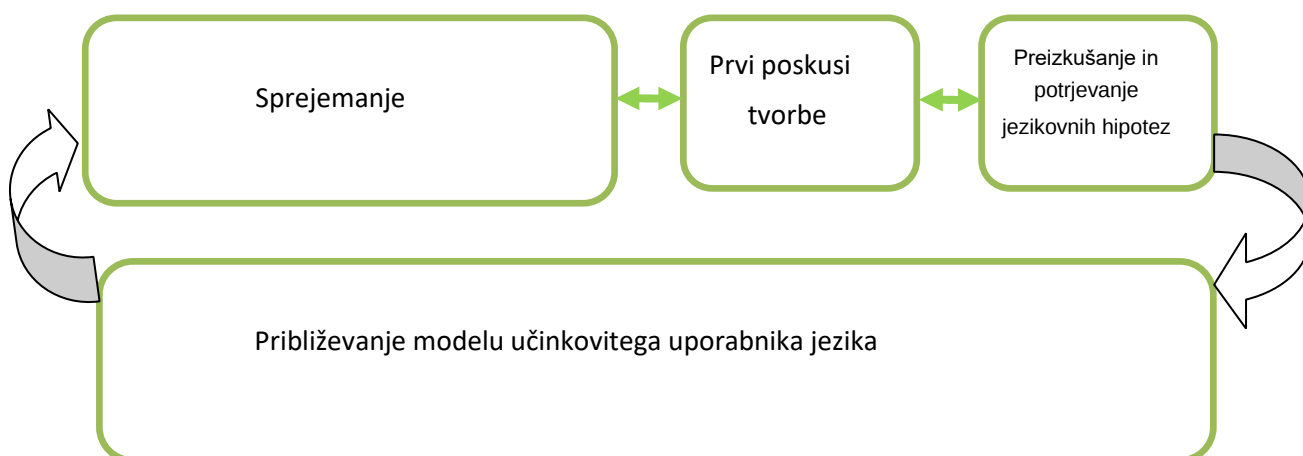
1 OPREDELITEV PREDMETA

Otroci srečujejo jezike na različne načine. Že pred vstopom v šolo so v stiku z vrstniki in/ali starejšimi, ki prihajajo iz drugih jezikovnih in kulturnih okolij, vse več možnosti za izpostavljenost tujim jezikom pa ponujajo tudi mediji, katerih vsebina je predstavljena v najrazličnejših jezikih.

Poučevanje in učenje tujih jezikov ob vstopu v 1. razred osnovne šole ponuja učencem¹ model vseživljenjskega jezikovnega učenja. V 1. razredu je pri poučevanju treba omogočiti tako proces usvajanja kot učenja jezika. V 1. razredu se pri tujejezikovnem pouku že srečujemo z veliko heterogenostjo med učenci, kar zahteva uporabo diferenciranih pristopov poučevanja.

Prednost učenja tujih jezikov v 1. razredu je poleg daljše izpostavljenosti jeziku tudi strpnejši odnos do drugačnosti. Zgodnejši začetek učenja tujega jezika pozitivno vpliva na otrokov spoznavni razvoj, npr. na fleksibilnost mišljenja, na metajezikovno zavedanje, boljše poznavanje maternega jezika, zavedanje o procesu učenja ter razvijanje lastnih strategij učenja. Učenci imajo različne materinščine, za večino učencev je to slovenščina, na jezikovno mešanih območjih pa sta to italijanščina in madžarščina. Večja jezikovna in kulturna pestrost učencev se kaže v porastu raznovrstnosti jezikov, saj poleg maternega učenci obvladajo še druge jezike.

Glede na domače in mednarodne raziskave ter izkušnje s poučevanjem tujega jezika v 1. razredu je usvajanje jezika uspešno, če vključuje stopnje, ki so poenostavljeno prikazane v nadaljevanju.

Prikaz 1: Shematični prikaz koncepta učenja in poučevanja tujih jezikov v 1. razredu

Učni načrt omogoča povezovanje neformalnega učenja v predšolskem obdobju s formalno obliko v 1. razredu in je izhodišče za učinkovito nadaljnje učenje. Pri izvajanju pouka učitelj dosledno uporablja tuji jezik in premišljene didaktične pristope, ki upoštevajo stopnje (tuje)jezikovnega usvajanja in omejene časovne okvire.

Kot tuji jezik v 1. razredu sta načeloma predvidena angleščina ali nemščina oz. delovni jeziki Evropske unije.

¹ V tem učnem načrtu uporabljeni izrazi, zapisani v moški slovnični obliki, veljajo za oba spola (učenec za učenca in učenko, učitelj za učitelja in učiteljico).

1.1 Pomen usvajanja tujega jezika v 1. razredu

Raziskave s področja razvojne psihologije, psiholingvistike, sociolingvistike in jezikoslovja podpirajo uvajanje tujih jezikov v čim zgodnejše otroštvo, kajti vrtec in osnovna šola dajeta temelj vsem področjem učenja, ki jih določena skupnost prepozna kot pomembne.

Kakovostno učenje/poučevanje tujih jezikov v zgodnjem obdobju temelji na razvojnih lastnostih otrok, kot so npr. radovednost, želja po učenju, potreba po sporazumevanju, gibanju, pripravljenost in sposobnost posnemanja ter sposobnost izgovarjanja novih in neznanih glasov.

Namen učenja/poučevanja tujega jezika v 1. razredu je senzibilizacija za tuje jezike, ki hkrati spodbuja pozitiven odnos do tujih jezikov in kultur ter daje učencu možnost celostnega učenja.

Poučevanje in učenje tujih jezikov v 1. razredu naj poteka v spodbudnem in varnem učnem okolju, temelji naj na personalizaciji in diferenciaciji pouka ter spremljanju in spodbujanju napredka posameznega učenca.

2 SPLOŠNI CILJI

Učenci pri učenju tujega jezika v 1. razredu razvijajo spoznavne, medkulturne, posredovalne in metakognitivne spretnosti/zmožnosti ter ključne kompetence za vseživljenjsko učenje, tako da se ozaveščajo o različnih jezikih (npr. kateri so, kako zvenijo, kje se uporabljajo) ter razvijajo splošno jezikovno zavedanje. Spoznavajo kulturne in jezikovne razlikosti sošolcev. Učijo se o značilnosti stikov med kulturami v svojem ožjem okolju ter razvijajo osnovne sprejemniške, tvorbnne in interaktivne ter posredovalne spretnosti/zmožnosti.²

3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE

V 1. razredu se tuji jezik povezuje s cilji, vsebinami in dejavnostmi drugih predmetov.

Učenci si pridobijo prvo znanje o svetu z maternim/prvim jezikom, ki ga tuji jeziki širijo in dopolnjujejo tako, da pridobivajo izkušnje s tujim jezikom. Poudarek je na spodbujanju in razvijanju slušnih in govornih zmožnosti v kontekstu celostnega učenja v razvojno primernih učnih okoliščinah.

3.1 Cilji

Učenci spoznavajo, da jezik ni le sporočanje sredstvo, temveč tudi sredstvo mišljenja in jezikovnega zavedanja ter opazovanja jezikovne in kulturne različnosti. Pri tem razvijajo te cilje za:

- poslušanje in slušno razumevanje,
- govorno sporočanje in sporazumevanje,
- posredovanje ali mediacijo,
- predopisemenjevalne zmožnosti.

Zgoraj naštetih cilji so prepleteni, soodvisni ter se največkrat razvijajo in uresničujejo celostno v odprtem didaktičnem pristopu. V tujem jeziku s pomočjo opazovanja, primerjanja, sklepanja, razčlenjevanja,

² Usklajen s SEJO: Skupni evropski jezikovni okvir: učenje, poučevanje, ocenjevanje – Dodatek (2023).

urejanja, razvrščanja z lastnim raziskovanjem in odkrivanjem učenci dosegajo tudi cilje drugih učnih predmetov.

V nadaljevanju so podrobneje predstavljeni cilji, predvideni za 1. razred.

3.1.1 Poslušanje in slušno razumevanje

Učenci s poslušanjem in s poslušanjem z gledanjem:

- razvijajo zvočno občutljivost za jezik/-e in prepoznavajo ter preizkušajo značilnosti jezikov (ritem, intonacija, izgovarjava-glasovi);
- razvijajo strategije poslušanja in slušnega razumevanja (pozorno poslušanje, razumevanje navodil in razrednega jezika, razumevanje glavnih idej/sporočil ustreznega poslušanega besedila itn.);
- razumejo pogosto rabljeno besedišče v skladu s predlaganimi vsebinami;
- razumejo temeljne sporazumevalne funkcije (pozdravi, zahvala, opravičilo ipd.) in se odzivajo nanje;
- spoznavajo izvirna besedila v tujem jeziku, kot so pesmi, izštevanka, pravljice, opisi dogajanj, navodila itn., ter tako razvijajo medkulturne in večjezikovne spretnosti/zmožnosti.

3.1.2 Govorno sporočanje in sporazumevanje

Učenci s kratkimi govornimi odzivi v tujem jeziku na slišano in/ali videno ter na druge iztočnice, samostojno oz. spontano:

- preizkušajo spretnosti/zmožnosti izgovarjave, intonacije in ritma tujega jezika;
- razvijajo osnovne spretnosti/zmožnosti govornega sporazumevanja in sporočanja (na primer poimenujejo predmete in preprosto opisujejo predmete in dogajanje, ritmizirajo, pojejo primerna izvirna besedila v tujem jeziku itn.). v skladu z obravnavanimi vsebinskimi področji;
- uporabljajo osnovne vzorce socialne interakcije (nebesedno podporo v govoru, npr. mimika, geste), jezikovne označevalce družbenih razmerij, npr. pozdrave, naslavljanja in nekatere vljudnostne dogovore (npr. zahvala, opravičilo);
- uzaveščaajo osnovne medkulturne značilnosti pri govorjenju v tujem jeziku.

3.1.3 Posredovanje

Učenci:

- v učnem jeziku povzamejo bistvo preprostega sporočila, npr. učiteljeva navodila za delo, in ga posredujejo sošolcem.

3.1.4 Predopismenjevalne zmožnosti

Učenci s poslušanjem in govorjenjem razvijajo fonološko in osnovno glasovno zavedanje v tujem jeziku, npr. prepoznavanje dolžine besed, stavkov, prepoznavanje števila zlogov, prepoznavanje in tvorjenje rim, prepoznavanje prvih glasov tujega jezika v besedah.

Druge zmožnosti (orientacija, grafomotorika) razvijajo predvsem v okviru drugih učnih predmetov.

3.2 Vsebine

Za učenje in poučevanje prvega tujega jezika so predlagane nekatere vsebine iz učnih načrtov 1. razreda. Izbor in obravnavo vsebin prilagodimo učni situaciji in jih smiselno povežemo z jezikovnimi cilji tega učnega načrta. Izogibamo se ločenih/izoliranih tem oz. vsebin, npr. vreme, števila, barve ipd.

Predlagane vsebine so:

- **slovenščina:** osebni in telefonski/spletni pogovor, zvočnost pesmi, ritem in rime, doživljanje interpretativno prebranih pravljic;
- **matematika:** orientacija v prostoru in na ravnini, telesa, liki, črte, dolžina, masa, prostornina, naravna števila do 20 in število 0, seštevanje in odštevanje v množici naravnih števil do 20, zakon o zamenjavi ($a + b = b + a$), množice, predstavitev množic, preglednice, prikazi, algebra (zaporedja, vzorci);
- **spoznavanje okolja:** čas, prostor, snovi, sile in pojavi, gibanje, živa bitja, človek, jaz, skupnosti, odnosi, promet, okoljska vzgoja;
- **šport:** naravne oblike gibanja in igre, štafetne igre, atletska abeceda, plesne igre, igre z žogo;
- **glasbena umetnost:** napovejmo vreme, pogovarjajmo se v živalskih jezikih, glasbene uganke, spremenimo se v glasbila, naredimo ropotulje in zaigrajmo z njimi, uglasbimo pravljico, uglasbimo čestitko, izmišljamo si glasbo za pesmi, zvočne uganke in zgodbe, glasba pripoveduje, pripravimo koncert, poiščimo živali v glasbi;
- **likovna umetnost:** risanje, slikanje.

4 STANDARDI ZNANJA

Minimalni standardi znanja so označeni s **poudarjenim tiskom**.

4.1 Poslušanje in slušno razumevanje

Učenec ima skladno s cilji iz tega učnega načrta razvito spretnost/zmožnost poslušanja in slušnega razumevanja. Pokaže jo tako, da:

- **prepozna, da je besedilo v tujem jeziku** (prepozna ciljni tuji jezik med drugimi jeziki);
- **razume pogosto rabljena in z gestami oz. mimiko podprta navodila za delo v razredu;**
- **razume izbrane podatke in nekatere podrobnosti** (besed, besednih zvez, fraz) **v govorjenih besedilih z znano tematiko na podlagi vidnih in drugih opor;**
- **prepozna nekatere okoliščine sporazumevanja in jasno izražena čustva govorcev.**

Učenci izkažejo razumevanje tako, da se najpogosteje odzivajo nebesedno (mimika, geste, gibalne dejavnosti, igre vlog ipd.) in besedno v učnem jeziku in v ciljnem jeziku (krajši besedni odzivi). Pri odzivanju lahko učenci tudi menjavajo kode (tj., pri govoru izmenično uporabljajo več jezikov.) Značilnosti ustreznih vnosnih besedil in primeri besedilnih vrst so navedeni v didaktičnih priporočilih.

4.2 Govorno sporočanje in sporazumevanje

Učenec ima skladno s cilji iz tega učnega načrta razvito spretnost/zmožnost govornega sporočanja in sporazumevanja. Pokaže jo tako, da sodeluje v kratkih in jasno strukturiranih sporazumevalnih dejavnostih v njemu znanih okoliščinah, ki so povezane s cilji drugih predmetov v 1. razredu, in:

- **poimenuje konkretni svet okoli sebe** (stvari, osebe, dejanja, lastnosti, živali, predmete, kraje itn.) v neposredni okolici/na slikah ipd. in jih kratko, preprosto opiše;
- **se sporazumeva po vzorcih in z uporabo enostavnih besednih zvez: pritrjuje in zanika, izraža počutje, zahvalo, voščila in dobre želje, vljudnostne fraze, pozdravlja in navezuje stik, se opravičuje, poslavlja, telefonira, uresničuje svoje interese idr.;**
- **poizveduje in odgovarja na preprosta vprašanja** ter sodeluje v preprostem dialogu (z učiteljem in sošolci);
- **preprosto izvirno/avtentično besedilo v ciljnem jeziku po lastnem izboru (npr. pesmi, izštevanka) interpretira na svoj način;**
- sošolcem s svojimi besedami v učnem jeziku povzame navodilo za delo, ki ga je podala učiteljica.

Pričakovana kakovost učenčevega govora je:

- dosežen je sporazumevalni namen;
- učenec uporablja pogosto rabljeno, (poučevano) besedišče, poimenovanja so še precej nezanesljiva/netočna;
- uporablja najenostavnejše sporazumevalne strategije v ciljnem jeziku ali v učnem jeziku za premoščanje nerazumevanja ipd.;
- upošteva osnovna pravila medkulturnega sporazumevanja, primerna kognitivnemu in jezikovnemu razvoju učencev;
- učenčev govor v tujem jeziku je pretežno razumljiv, a še ni jezikovno (povsem) pravilen.

5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Učenje tujega jezika v 1. razredu je specifično, zato mora poučevanje potekati po načelih, ki veljajo za zgodnje učenje in poučevanje. Uresničevanje vsebine in ciljev učnega načrta poteka z načrtovanjem in izvajanjem različnih dejavnosti: didaktične igre, igranje vlog, raziskovanjem, rutinskimi dejavnostmi ipd., ki so učencem v izziv ter so prilagojene njihovim potrebam po gibanju in so primerne za njihov čustveni, kognitivni in socialni razvoj.

Ko govorimo o posebni didaktiki poučevanja tujih jezikov v 1. razredu, govorimo predvsem o sodobnem odprtem didaktičnem konceptu. Ta izrecno spodbuja ustno komunikacijske veščine, sodelovanje, interakcijo in krepi samozavest pri uporabi jezika. V primerjavi s tradicionalnim poukom tujega jezika le-ta izkazuje večdimenzionalnost, ki se nanaša na kognitivne, jezikovne in vsebinske dimenzije učenja. Te ustvarjajo okvir za vključevanje znanja, spretnosti in razumevanje vsebin, uporabo jezika in razvijanje miselnih procesov. Tak pristop učenca nagovarja celostno, saj mu omogoča (samo)uresničevanje, usvajanje novih nejezikovnih vsebin oz. nadgradnjo obstoječih in pridobivanje (tuje)jezikovnih znanj ter razvijanje različnih učnih strategij. V tem učnem načrtu ni ciljev in standardov znanja s področja branja in pisanja, zato je uporaba delovnih listov in drugih učnih gradiv z nalogami branja in pisanja v 1. razredu neprimerna.

5.1 Uresničevanje ciljev predmeta

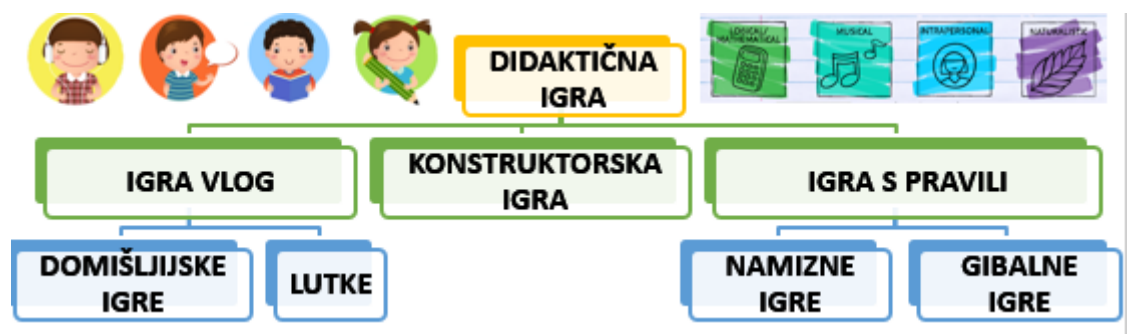
Učenje tujih jezikov v 1. razredu naj bi bilo čim bližje naravnemu pridobivanju prvega jezika, pri čemer razvoj prvega jezika podpira izgrajevanje znanja tujega jezika in obratno, saj znanje tujega jezika obenem pozitivno deluje na razvoj prvega jezika. To se odraža pri ciljih in medpredmetnih povezavah,

pa tudi pri organiziranju samega pouka. Pouk mora biti glede na spoznanja o učenju tujih jezikov naravnano situacijsko in doživljajsko.

Raznojezičnost in medkulturnost sta tesno povezani in se lahko pojavljata tudi v 1. razredu. Raznojezičnost se nanaša na celotni jezikovni repertoar posameznega učenca, medkulturnost pa se nanaša na različne kulture učencev. V 1. razredu so lahko učenci z različnimi maternimi jeziki in kulturnimi ozadji. To odpira možnost za razvijanje medkulturnega razumevanja in spoštovanja med učenci. Učitelj lahko spodbuja učence, da delijo svoje jezikovne in kulturne izkušnje, kar lahko prispeva k bogatitvi učnega okolja in medsebojnemu učenju. Hkrati pa lahko učitelj uporablja različne jezikovne vire in strategije za podporo učencem pri razvijanju jezikovnih spretnosti in razumevanju različnih kultur. Povezava med raznojezičnostjo in medkulturnostjo v 1. razredu učencem omogoča, da se naučijo ceniti in spoštovati jezikovno in kulturno raznolikost ter razvijajo odprtost in strpnost do drugačnosti. To je pomembno za njihov celostni razvoj in pripravo na življenje v multikulturnem svetu. Pouk tujega jezika vključuje celostni, veččutilni (uporaba vseh čutil) in komunikacijski pristop, kar pomeni vključevanje jezikovnih in nejezikovnih prvin (npr. govorica telesa, gestikulacija), s katerimi učenec usvaja tujejezikovne strukture, ob tem pa razvija čustvene, ustvarjalne, socialne in kognitivne spretnosti. V središču pouka na tej stopnji je razumevanje, zato je treba učencem ponuditi veliko jezikovnega vnosa in različnih možnosti za soočanje s tujim jezikom, še preden bodo sami začeli tvoriti/sporočati v njem. Učitelj izbira sodobne in ustrezne metode/pristope poučevanja, ki spodbujajo raziskovanje, svobodno izražanje lastnih doživetij, izkušenj in spoznanj, v katerih se učenci počutijo spodbudno, varno in sprejeto. Kakovostna izvedba pouka je v veliki meri odvisna tudi od timskega dela učiteljev, ki omogoča večjo didaktično in metodično pestrost realizacije ciljev učnih načrtov 1. razreda. Še posebej izpostavljamo pomen in vlogo timskega načrtovanja na ravni 1. razreda.

Posebnosti poučevanja učencev v prvem razredu glede na njihove razvojne značilnosti in jezikovni razvoj

V poučevanje tujega jezika na zgodnji stopnji šolanja učitelj vključuje dejavnosti, kot so celostni telesni odziv, na zgodbah temelječi pristop, CLIL in druge dejavnosti, ki naj bodo organizacijsko in didaktično osmišljene. Metode in oblike usvajanja in učenja tujega jezika naj pri učencih spodbujajo veselje do učenja tujega jezika, razvijajo interes za spoznavanje novega, jih spodbujajo k sodelovanju pri pouku ter ohranjanju notranje motivacije za učenje.

Slika: Različne vrste didaktičnih iger, primerne za učenje tujega jezika. (Vir: Rakovec, L.: Seminarsko gradivo za seminar Poučevanje tujega jezika v 1. in 2. VIO OŠ na daljavo, 2021.)

Vsebine, ki jih obravnavamo pri pouku, ter **izbrane učne metode in pristopi**, so pogojeni s starostjo učencev in njihovo kratkotrajno pozornostjo. So čustveno in kognitivno sprejemljivi, privlačni, uporabni in zabavni ter učence spodbujajo k vključevanju, razvijanju domišljije in ustvarjalnosti. V 1. razredu so učenci na razvojni stopnji konkretno operativnega mišljenja, kar pomeni, da mora biti učenčevo sicer logično in fleksibilno mišljenje podprto s predstavljanjem konkretnih okoliščin.

Pouk je organiziran konkretno, v situacijskih priložnostih in pogostem izmenjevanju različnih krajših aktivnosti. Uporaba konkretnih gradiv (npr. igrač, lutk, predmetov), vizualne podpore (npr. ilustracij, fotografij, posterjev), glasbe (npr. pesmi, izštevank, gibalnih pesmi) in spodbujanje učencev k veččutnemu učenju omogoča ustvarjanje povezav in pridobivanje asociacij na obravnavane vsebine, kar pripomore k boljši zapomnitvi in uporabi naučenega.

Prvi korak pri izgrajevanju sporazumevalne zmožnosti je razumevanje. Vedno razumemo več, kot lahko sporočamo. Na temeljih usvajanja prvega jezika moramo tudi pri usvajanju drugih jezikov upoštevati načelo tihe dobe, preden od učencev pričakujemo dejavno sporočanje. Naloga učitelja je predvsem v tem, da učence spodbuja k miselnim aktivnostim, ki jim ponujajo veliko jezika (z opisovanjem, s pojasnjevanjem, z razlaganjem, branjem in s pripovedovanjem zgodb ali pravljic). Izbrani pristopi naj vključujejo različne učne oblike (npr. individualno delo, delo v paru in delo v večjih oz. manjših skupinah).

Besedila, ki jih učenci poslušajo/gledajo, so posredovana večinoma v medsebojni komunikaciji v živo, so pa tudi posneta ali posredovana prek medijev in imajo te splošne lastnosti:

- so kratka, prilagojena in jasno strukturirana s ponavljanji oz. vzporednimi strukturami;
- število govorcev je omejeno in njihove vloge so popolnoma jasne;
- besedila so govorjena v standardnih različicah tujega jezika, govor je prilagojen, počasen in razločen (v besedilu so lahko tudi dolgi premori);
- navezujejo se na učencu znane teme iz vsebinskih področij drugih predmetov v 1. razredu;
- imajo konkretno vsebino;
- vsebujejo konkretno, pogosto rabljeno besedišče in preproste slovnične strukture; govorjena besedila spremlja bogata nebesedna in druga podpora;
- ni motečih šumov in drugih zvočnih motenj.

Primeri besedil: posamezna poimenovanja, fraze, povedi, besedila: basni, dialogi, otroška dramska besedila, izštevanke, problemske naloge, razlage in navodila ta razredne in druge dejavnosti, obvestila, opisi (dogajanj, oseb, živali, stvari, prostora, kraja, postopka), pesmi (poezija, petje), pravila, pravljice, risanje, zgodbe.

5.2 Individualizacija in diferenciacija

Učencem glede na zmožnosti in druge posebnosti diferenciramo pouk tujega jezika v 1. razredu v fazi načrtovanja, izvajanja ter preverjanja napredka. Pri tem smo še posebno pozorni na specifične skupine in posameznike, katerim prilagodimo vsebine, metode in oblike dela ter jim omogočimo vključitev v individualne in skupinske pomoči ter druge oblike dela. Vzgojno-izobraževalno delo temelji na konceptih, smernicah in navodilih, sprejetih na Strokovnem svetu RS za splošno izobraževanje:

- Odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci,³
- Učne težave v osnovni šoli: koncept dela,⁴
- Otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja: navodila za prilagojeno izvajanje programa osnovne šole z dodatno strokovno pomočjo,⁵
- Smernice za vključevanje otrok priseljencev v vrtce in šole.⁶

5.3 Preverjanje in ocenjevanje znanja

5.3.1 Preverjanje znanja

Znanje učencev preverjamo z upoštevanjem načel formativnega spremljanja, in sicer:

- spremljamo doseganje tako jezikovnih kot vsebinskih ciljev;
- upoštevamo, da učenec na področju sprejemniških tujejezikovnih spretnosti/zmožnosti (slušno razumevanje) napreduje hitreje kot na področju tvorbnih, zato učitelj konkretizira ravni znanja za posamezni standard z izdelanimi opisnimi kriteriji uspešnosti. Učenec dobi na podlagi kriterijev poglobljeno povratno informacijo o svojem znanju za vsako od jezikovnih spretnosti/zmožnosti že v procesu učenja;
- upoštevamo, da lahko imajo nekateri učenci tudi daljšo »tiho dobo«, kar pomeni, da morda nekaj časa ne bodo govorili v ciljnem jeziku, v takih primerih odložimo preverjanje (in ocenjevanje) govora, dokler učenci niso pripravljeni na to;
- v 1. razredu govorimo o porajajočih se znanjih in spretnostih, ki jih upoštevamo tudi v procesu spremljanja napredka učencev. V ta namen lahko uporabljamo zapise o doseganju ciljev in standardov znanja in učnem napredku, ki so v pomoč učitelju in učencu.

Pri preverjanju znanja upoštevamo:

- učenčevo znanje preverjamo na podlagi raznovrstnih tem oz. vsebin in z raznolikimi nalogami oz. dejavnostmi;
- učenčevo znanje skladno s standardi znanja in cilji preverimo v vseh jezikovnih spretnostih/zmožnostih, ki so opisane v standardih znanja;
- učenec svoj napredek presoja s samorefleksijo in samovrednotenjem ves čas pedagoškega procesa in dejavno sodeluje pri postavljanju in uresničevanju ciljev ter določanju in uporabi meril za vrednotenje znanja.

Upoštevati je treba dejstvo, da vsi učenci ne napredujejo enako hitro in ne na enak način, tudi ne enako hitro glede na posamezno jezikovno zmožnost.

Spretnost/zmožnost poslušanja in slušnega razumevanja bodo učenci pokazali tako, da se bodo nebesedno (z gibi, gestami, mimiko, z opravljanjem dejavnosti po navodilih itn.) odzvali na slišano besedilo. Primeri: učenci slišijo besedilo (navodila, opise, besedne probleme itn.) in opravijo dela/dejavnosti po navodilih, izdelajo stvar, narišejo risbo (slikovni narek), uredijo (npr. stvari, sličice po vrstnem redu dogodkov v besedilu), izberejo slike/fotografije, ki prikazujejo slišane stvari/osebe/dejanja, prenesejo podatke v drugo obliko (npr. v razpredelnico).

³ Sprejeto na 25. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 11. 2. 1999.

⁴ Sprejeto na 106. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 11. 10. 2007.

⁵ Sprejeto na 57. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 17. 4. 2003.

⁶ Sprejete na 123. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 18. 6. 2009, dopolnjene na 152. seji 25. 10. 2012.

Spretnost/zmožnost razumevanja poslušanega besedila učenci pokažejo tudi z odzivom v maternem/prvem in postopoma kratko tudi v tujem jeziku.

Glede na to, da se učenci različno sporazumevajo, bodo spretnost/zmožnost govorjenja pokazali tako, da opazujejo in poimenujejo, kar vidijo ali zaznajo z drugimi čuti (otipajo, vonjajo), ugibajo, izrazijo svoj odnos, dramatizirajo, pojejo, sodelujejo v preprostem dialogu itn.

5.3.2 Ocenjevanje znanja

Ocenjevanje znanja poteka v skladu z veljavno zakonodajo in standardi znanja. V 1. razredu z opisnimi ocenami izrazimo, katere standarde znanja učenec dosega in do katere stopnje ter kako napreduje glede na opredeljene standarde znanja v učnem načrtu.

Pri poslušanju in slušnem razumevanju uporabljamo avtentične dejavnosti, ki jih učenci poznajo, a so vsebinsko različne oz. drugačne kot učne dejavnosti. Priporočeni so načini ocenjevanja predvsem z nebesednim odzivom, to je izdelovanjem grafičnih, likovnih in tehničnih izdelkov, nalogami izbirnega tipa s sličicami ali predmeti ipd.

Pri ocenjevanju govornega sporazumevanja in sporočanja priporočamo čim bolj avtentične dejavnosti, na primer: sporazumevanja po vzorcih, dialogi, napovedovanje, sodelovanje v preprosti dialogih in igrah vlog, preprosti opisi sveta okoli sebe, didaktične igre itn.

5.4 Informacijska tehnologija

Razvita digitalna zmožnost ne prispeva le k razvoju znanja, temveč tudi k ustvarjanju novih načinov razmišljanja, hkrati pa pripravlja in vzgaja mlade za življenje v sodobni informacijski družbi.

Učenci se učijo varne uporabe informacijske in komunikacijske tehnologije in prepoznajo računalnik in druga informacijsko-komunikacijska sredstva kot medije, ki jim dajejo možnosti raziskovanja, učenja in sprostitev.

Z uporabo informacijske in komunikacijske tehnologije razvijamo medkulturno zmožnost, tako da učencem prikazujemo avtentične glasbene ali videoposnetke ter spodbujamo besedno, glasovno in vizualno ustvarjalnost (npr. izdelava stripov, slikanje in risanje s pomočjo ustreznih digitalnih orodij). Poudarek je na poslušanju avtentičnih govorcev, v avtentičnem okolju.

Vključevanje informacijske in komunikacijske tehnologije v pouk je smiselno le, če ta prispeva k lažjemu razumevanju učnih vsebin, ohranjanju motivacije za učenje in izboljšanju učnih rezultatov. Učitelj naj pri načrtovanju pouka razmisli o prednostih, ki jih prinaša informacijska in komunikacijska tehnologija, opredeli cilje ter izbere primerno učno in programsko okolje.

Nekaj kriterijev za izbor spletnih gradiv:

- razumljivost izgovorjave;
- ustrezna hitrost govorjenja oz. petja;
- kakovost izvajanja (tudi glasbena in/ali likovna);
- primernost za starost otrok in za učne cilje;
- relevantna tema oz. vsebina;
- trajanje največ štiri minute;
- pri samostojnem delu učencev upoštevamo vidik spletne varnosti.

5.5 Medpredmetne povezave

Cilj povezovanja predmetov je spodbujanje celostnega učenja in poučevanja, zato ne poteka le na ravni vsebin, temveč tudi na ravni procesnih ciljev (npr. iskanje virov kot spretnosti) in na konceptualni ravni (npr. poglobljanje razumevanja istih pojmov pri različnih predmetih). Tak pristop k poučevanju tujih jezikov je značilen za različne modele CLIL-a.⁷ Pri tem je za učitelje pomembno, katere vsebine izberejo in kako jih organizirajo. Iste vsebine, kot so pri drugih predmetih, so lahko na pogled močno povezane in dobro organizirane, za učence pa kaotične in razdrobljene. Pomemben cilj poučevanja je pomoč učencem, da po premišljenih didaktičnih korakih usvajajo in povezujejo koščke znanja v svojih možganih drugega za drugim v smiselne celote (Linn, 2006).

Pri načrtovanju in izvajanju medpredmetnih povezav učencem omogočamo, da o istem pojavu razpravljajo s perspektive različnih predmetov. Poleg poznavanja konceptov in postopkov morajo učenci tudi vedeti, kako so le-ti med seboj povezani, in tako dobiti vpogled v usvajanje znanja. Pri tem gre za metakognicijo, ki pomaga učencem aktivno nadzorovati, ocenjevati in izboljševati lastno pridobivanje znanja in njegovo uporabo (Hartman, 2001).

Primeri medpredmetnih povezav s poudarkom na razvijanju jezikovnih in predmetnih ciljev

Slovenščina/italijanščina/madžarščina

Vsebina: poslušanje znane pravljice

Jezikovni cilji: razvijanje medkulturne in večjezikovne spretnosti

Opis: Učenci poslušajo pravljico v tujem jeziku. Odzivajo se tako, da v učnem ali tujem jeziku poimenujejo glavne junake, se vživijo v vlogo glavnega junaka, odigrajo igro vlog ter nadaljujejo s pravljico pri slovenščini, kjer junake opišejo s preprostimi besedami in besednimi zvezami.

Razvijanje predopismenjevalnih zmožnosti pri tujem jeziku temelji na tem, kar učenci usvojijo pri učnem jeziku. Primeri: vaje ritma, intonacij tujih jezikov, "trening" govornih organov oz. igranje s tujimi jeziki (npr. povedati po italijansko, kitajsko), nizki/visoki toni, nenavadni glasovi, posnemati glasove iz okolja in narave (npr. vlak, živalski glasovi), pretiravati z glasovi. Učenci prepoznavajo dolžino besed, število zlogov, rime (in jih tvorijo), prepoznajo glasove (prvi glas v besedah).

Spoznavanje okolja

Vsebina: promet

Jezikovni cilji: poslušanje in govorno sporočanje

Opis: Učenci opazujejo in spoznavajo prometne poti v okolici šole in poznajo varno pot v šolo. Izdelajo model okolice šole in na njem simulirajo promet z upoštevanjem prometnih razmer. Pri simulaciji v tujem jeziku poslušajo navodila za premikanje modelčkov po maketi (levo, desno, naprej, nazaj ipd.). Izberejo igro vlog in se igrajo sprehajanja po maketi ter pri tem v tujem jeziku komentirajo spremembe smeri ter uporabljajo enostavne besedne zveze.

Glasbena umetnost

Vsebina: prislunimo zvokom okoli sebe/pesem živalski jeziki

⁷ V strokovni literaturi je CLIL oz. EMILE (L'enseignement d'unematière par l'intégration d'unelangueétrangère) različno poimenovan, npr. Content-based Language Instruction, FLAC – Foreign Languages across the Curriculum, fremdsprachlicher Sachfachunterricht, pouk nejezikovnega predmeta/nejezikovnih vsebin v tujem jeziku itn. Vsa navedena poimenovanja izpostavljajo določene vidike in so kulturno in družbeno pogojena. V učnem načrtu avtorji sledijo evropskim smernicam in uporabljajo nevtrarno oznako oz. kratico CLIL.

Jezikovni cilji: poslušanje in slušno razumevanje ter govorno sporočanje

Opis: Učenci se igrajo v razlikovanju in posnemanju živalskih glasov. Doživeto se premikajo po prostoru. Z gibanjem ustvarjajo situacije ter jih v učnem jeziku ubesedijo. Poimenujejo živali v tujem jeziku, poslušajo navodila za delo v tujem jeziku. Ustvarjajo lastne zgodbe pri tem uporabljajo različne jezike.

Likovna umetnost

Vsebina: igranje se z likovnimi materiali

Likovna naloga: opazovanje in preizkušanje različne podlage papirja

Motiv: moja najljubša igrača

Jezikovni cilji: sporazumevanje po vzorcu

Opis: Učenci z različnimi čutili prepoznavajo različne podlage papirja in jih opisujejo s svojimi besedami. Na različnih podlagah z izbranimi pisali rišejo svojo najljubšo igračo. Izdelke razstavijo ter jih komentirajo v tujem jeziku z uporabo jezikovnega vzorca (rad imam, všeč mi je itd.).

Šport

Vsebina: gibalne igre z navodili

Jezikovni cilji: poslušanje in slušno razumevanje navodil v tujem jeziku, sporočanje po vzorcih

Opis: Učenci izvajajo različne gibalne igre (v telovadnici in na prostem) z navodili v tujem jeziku, pri čemer so navodila podprta z gestami, vizualizacijo. Oblikujejo pozitivne vedenjske vzorce (strpno in prijateljsko vedenje v skupini, upoštevanje pravil v igrah in športnega obnašanja; se znajo opravičiti, povedati, kdo je na vrsti se preštovati dogovarjati (Jaz igram s tabo), pohvaliti (Dobro si opravil/-a) itn.

Matematika, spoznavanje okolje

Vsebina: razvrščanje po eni lastnosti; orientacija

Jezikovni cilji: uporaba enostavnih jezikovnih vzorcev (znam oz. morem/ne znam oz. ne morem)

Opis: Učenci se igrajo z različnimi predmeti v igralnih kotičkih in razvrščajo predmete v skupine. Pri razvrščanju poslušajo navodilo v tujem jeziku, se nanj odzovejo tako, da uporabijo jezikovni vzorec ter predstavijo izbrani predmet. Pri pojasnjevanju si pomagajo z učnim jezikom oz. prvim jezikom.

ZNANJA IZVAJALCEV

PREDMET	IZVAJALEC	ZNANJA S PODROČJA
prvi tuji jezik v 1. razredu – angleščina	učitelj	- visokošolskega izobraževanja razrednega pouka in angleščine ali - visokošolskega izobraževanja za poučevanje angleščine in zgodnjega učenja tujega jezika
prvi tuji jezik v 1. razredu – nemščina	učitelj	- visokošolskega izobraževanja razrednega pouka in nemščine ali - visokošolskega izobraževanja za poučevanje nemščine in zgodnjega učenja tujega jezika